

L6n

✓ 364

1999

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-Ի
ՏՕՆԸ

07.08.17

ՆՈՒԵՐ

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԻՆ

ԿԱԶՄԵՑ

Ս. ԳԱՐՐԻԵԼԵԱՆ.

ԼԵՆ
364

Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ
ՏՊԱՐԱՆ Ե. Ի. ԼԻՆԵՐՄԱՆԻ
1894

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»
ԶՆՆ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՏՕՆԸ

ՆՈՒԷՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԻՆ

ԿԱԶՄԵՑ

Ս. ԳԱՐՐԻԵԼԵԱՆ.

Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ
ՏՊԱՐԱՆ Ե. Ի. ԼԵՆԻՆՍԿԻ
1894

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 1 марта 1894 года.

28. 367

4 364-60

ՅԱՌԱՉԱԲԱՆ

Անցեալ 1893 թ. դեկտեմբերի 20-ին լրացաւ Կովկասեան Հայոց կենդրոնում—Թիֆլիսում հրատարակուող ամենօրեայ «Նոր-Վար» լրագրի տասնամեայ գոյութեան շրջանը:

Այն հանգամանքը, որ «Նոր-Վար»-ը փորձութեան բովից անցած՝ իւր արդիւնաւոր գործունէութեան երկրորդ տասնամեակի շրջանն է մտնում, ուրախութիւն ու խնդութիւն պատճառեց հայրենի ուղղութեան առաջնորդ «Նոր-Վար»-ի հետեւողներին և առհասարակ ամեն մի հայի, որ ամեն բանից գերադասում է իւր ազգի և ազգային եկեղեցու շահերը:

Այդ ընդհանուր ուրախութեան, համակրութեան և բուռն զգացմունքների արտայայտիչը հանդիսացաւ ներկայ տարուայ յունուարի 30-ը:

Այդ օրը Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնը, Թիֆլիսի ժողովարանում, 'ի պատիւ «Նոր-Վար»-ի խմբագրապետ պ. Սպանդար Սպանդարեանի՝ մի հանդիսաւոր հացկերոյթ—բանկէտ տուեց: Այդ առթիւ յունուարի 30-ը կարելի է «Նոր-Վար»-ի տօնի օր անուանել: Այդ դեռ չտեսնուած հանդէսը Հայոց Սամուլի պատմութեան մէջ և՛ սիրտ մխիթարող և՛ միտք ազնուացնող նոր շրջան է կազմում:

«Նոր-Վար»-ի այդ տօնը՝ ազգի մտաւոր զարգացման և ինքնաճանաչութեան հասնելու տօն ~~պէտք է~~ անշուշտ պէտք է համարել: Այդպիսի գրական հանգէսները, մտքին, սրտին, բարւոյն և գեղեցկին նուիրուած փառարանութիւններն, կրթիչ ներգործութիւն ունին աճող սերունդի վրայ և ազնուացնում են ժողովրդի միտքն ու սիրտը:

Ինքն սրտանց հետևող «Նոր-Վար»-ի ուղղութեան, անձամբ հեռու կովկասից, սակայն հոգով ներկայ էի յունուարի 30-ի տօնին: Ուստի վաղօրօք գրել էի Թիֆլիս իմ ընկերոջս, որ շտապէ ուղարկել ինձ յունուար 30-ի նկարագրութիւնը: Բնկերս, որքան կարողացել է անձամբ տեսածը և հաւաստի աղբիւրներից ըստացած տեղեկութիւնները կարծօրէն գրել է ինձ:

Եւրդ, տեսնելով որ կովկասեան թերթերը շատ քիչ կամ համառօտ տեղեկութիւններ են հաղորդում յունուար 30-ին կատարուած հանդիսի մասին, իմ մէջս միտք յղացաւ կազմել այդ հանդիսի նկարագիրը և առանձին բրօշուրով նուիրել այդ իմ կողմից «Նոր-Վար»-ի արգոյ ընթերցողներին:

Եյս կատարում եմ ես ռւբախութեամբ և ցանկանում եմ որ յունուար 30-ի տօնը խթան լինի ամեն կողմ ցրուած հայերի համար, տարածելու «Նոր-Վար»-ը և նրա մշտական ապահովութեան համար հոգալու:

Ս. ՊԱՐԻԷԼԵԱՆ.

28 փետրուար, 1894 թ.
Ս. Պարբերագր.

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 30-Ի ՕՐԸ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ

Ներկայ 1894 թուի յունուար 30-ի օրը հայ լրագրութեան պատմութեան մէջ յարգելի էջ պիտի գրաւէ այն նշանաւոր հանդիսի պատճառով, որ տեղի ունեցաւ Թիֆլիսում «Նոր-Պար» ամենօրեայ լրագրի տասնամեակի լրման առիթով:

Այդ օրը Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնը, քաղաքային ժողովարանի դահլիճում պատրաստել էր հանդիսաւոր հացկերոյթ 'ի պատիւ «Նոր-Պար»-ի խմբագրապետ պ. Սպանդար Սպանդարեանի:

Ձեռքիով որ այս մասին նախօրօք ոչ մի յայտարարութիւն չէր եղած տեղական ոչ մի լրագրում, այսուամենայնիւ հանդիսին մասնակցողների թիւը շատ մեծ էր: Կէս օրուայ մէկ ժամին արդէն ժողովարանի ընդարձակ դահլիճը բռնել էին քաղաքի հասարակութիւնից մօտ երկու հարիւր պատուաւոր անձինք—արք և կանայք: Այդտեղ էին նաև հանդիսին և հացկերոյթին մասնակցելու համար զանազան քաղաքներից նշանակուած կամ յատկապէս եկած պատգամաւորները՝ թէ կանայք և թէ տղամարդիկ, 'ի միջի այլոց Բագուից, Գանձակից, Նոր-Նախիջևանից, Մոզդուկից, Ախալցխայից, Իգդիրից, Մերվից և այլն: Դահլիճի օթեակները բռնուած էին բազմաթիւ հանդիսատեսներով: Հացկերոյթի սեղանը, որ բռնել էր դահլիճի երեք մասը, կազմուած էր քառանկիւնի Ս տառի ձևով, որ ներկայացնում էր խմբագրապետի անուան և ազգանունի զլխատառը: Մէջ տեղը գրուած էին ուրիշ

սեղաններ, որոնց վրայ կարգով շարուած էին փառակազմ ուղերձներ և շքեղ ընծաներ՝ ինչպէս Թիֆլիսի զանազան դասակարգերից, նոյնպէս և ուրիշ քաղաքների հասարակութիւններից, կանանցից, երիտասարդներից, ուսուցչական խումբերից և այլն:

Մէկ և կէս ժամին հացկերոյթի կառավարիչ և նախագահ պ. համբ. Էնֆիաջեանը կառքով պ. Սպանդարեանի բնակարանը գնաց՝ Խմբագրապետին ճաշկերոյթի հրաւիրելու: Հասարակութիւնը սրտատրոփ օրուայ հերոսին էր սպասում: Բայց շնորհաւորելու համար հետզհետէ խմբագրատուն խռնուող այցելուները ուշացնում էին նրան: Վերջապէս Նա երեւաց Ռուսահայոց մամուլի նահապետ պ. համբ. Էնֆիաջեանի հետ: Կառքը կանգնեց ժողովարանի առաջ: Ժողովարանի դռները բացուեցան և ներս մտաւ պ. Սպանդարեանը: Մուտքի և սանդուխների վրայ աջ և ձախ խռնուած բազմութիւնը անվերջ ծափահարութիւններով և ողբորումով սիրով ընդունեց նրան. «կեցցէ՛ Սպանդարեան, կեցցէ՛ «Նոր-Դար» բացագանչութիւնները շարունակում էին անընդհատ: Վերելից հնչեց զննորական երաժշտութիւնը և «կեցցէ՛ ների» ձայները կրկնապատկուեցան: Ողբորութեան այդ քաղցր աղմուկներով հասարակութիւնը իւր գործչին դահլիճը տարաւ: Այստեղ ևս նոյն ծափահարութիւնը, նոյն «կեցցէ՛ ները» կրկնուեցան. թնդում էր այդ ձայներից դահլիճը, թնդում էր Թիֆլիսի ժողովարանի ամբողջ շէնքը և հանրական շահերի համար ազնիւ մարանչողը պլիսի համեստ շարժումով իւր շնորհակալիքն էր յայտնում:

Վերջապէս Նա առաջ անցնելով կանգնեց սեղանի վերին մասումը. աջ կողմը բռնեց պ. համբ. Էնֆիաջեանը և ձախը՝ Շիրլերի տաղանդաւոր թարգմանիչը՝ Գէորգ Բարխուդարեանը: Պատերի երկարութեամբ և սեղանի շուրջը շարուեց հասարակութիւնը:

Երբ ծափահարութիւններն ու երաժշտութիւնը դատարեցին, սկսուեցաւ ուղերձների ընթերցումն և ընծաների մատուցումը:

Նախ կարդացուեցաւ Թիֆլիսի քահանաների կարի իմաստալից մի ուղերձը, որ զետեղուած էր ոսկէ շրջանակի մէջ և զարդարուած նուիրապետական շքեղ և խորհրդաւոր նկարներով: Այդ ուղերձի մէջ Թիֆլիսի քահանաները մի առմի թուելով այն ծառայութիւնները, որ արել է «Նոր-Դար»-ի խմբագրապետը իւր քսանամեայ հրապարակախօսական գործունէութեամբ յօգուտ ազգի, եկեղեցւոյ, և մասնաւորապէս հոգեւորականութեան, արտայայտում էին երախտագիտական զգացմունք դէպի անձնուէր հրապարակախօսը և օրհնելով նրան՝ յարատեւութիւն մաղթում իւր ազգաշահ գործին: Ուղերձի հետ միասին քահանաները նուիրեցին պ. Խմբագրապետին մի հարուստ արծաթակազմ աւետարան, որի վրայ յեռուած էր Գրիստոսի խաչելութեան ոսկէ ձյլ պատկերը:

Ապա կարդացուեցաւ Թիֆլիսի հայ հասարակութեան ուղերձը, որ նոյնպէս զետեղուած էր շքեղ շրջանակի մէջ: Այդ ուղերձի վերին մասում նկարուած էին երկու շքադրամներ, որոնց մէջ զեղեցիկ դասաւորութեամբ ամփոփուած էր «Նոր-Դար»-ի տասնամեայ գոյութեան պատմութիւնը: Այս գործը, որ պատկանում է պ. Միք. Սալամբէկեանի զրչին ու վրձինին, ներկայացնում է արուեստի մի կատարելատիպ: Հասարակութեան ուղերձը համառօտ էր, բայց զեղեցիկ և բաղմաբովանդակ. ուղերձի տակ շարուած են Թիֆլիսի պատուաւոր հասարակութեան բաղմաթիւ ստորագրութիւնները:

Թիֆլիսի վարժուչիներն ու ուսուցիչները իրենց փառակազմ և ոսկետառ ուղերձի հետ՝ ներկայացրին պ. Խմբագրապետին մեծագին ոսկէ զրիչ:

Թիֆլիսի երիտասարդները՝ ներկայացրին նոյնպիսի ուղերձ և Խմբագրապետի մեծագիր պատկերը, խիստ հարուստ շրջանակի մէջ:

Թիֆլիսի կանայք՝ նոյնպիսի ուղերձի հետ՝ ներկայացրին արծաթեայ փառաւոր պսակ:

Թիֆլիսի գործակատարները՝ փառակազմ ուղերձ, դափնեայ պսակ և ոսկի զրիչ:

Նոր-Նախիջևանի հասարակութիւնը՝ արծաթեայ պսակ
և փառակազմ ուղերձ:

Նոր-Նախիջևանի կանայք՝ նոյնպիսի ուղերձ և արծա-
թեայ պսակ:

Մոսկուայի կանայք՝ ազնիւ սպիտակ կաշուից փառա-
կազմ ուղերձ:

Բազուի երիտասարդները և գործակատարները ներկա-
յացրին արծաթազարդ և խիստ ճաշակով բանուած պաշա-
րանի մէջ ուղերձ, նոյնպիսի ալբոմ և ոսկի զրիչ:

Կարսի երիտասարդները՝ թաւշեայ ոսկեկար բարձի վրայ,
գեղեցիկ ոսկի զրիչ:

Շուշու օրիորդները՝ քնարահար Դաւիթ Մարգարէի՝ ու-
լունքներով ասեղնազործած՝ շքեղ և մեծազիր պատկերը:

Ալէքսանդրապոլի օրիորդները՝ հայաստանի ասեղնագործ
քարաէզը, զարդարուած խորհրդաւոր շրջանկարներով և զե-
տեղած հարուստ շրջանակի մէջ, պատրաստուած օրիորդ
Արաքսիա Լեոնեանի ձեռքով:

Այնուհետեւ զանազան մասնաւոր անձինքներից ներկա-
յացուեցան նոյնպէս զանազան ընծաներ, ոսկի զրիչներ, ար-
ծաթեայ իրեղէններ և այլն:

Պերձ Պոռչեանը իբրեւ Նոր-Նախիջևանի հասարակու-
թեան պատգամաւոր ներկայացնելով այդ հասարակութեան
փառակազմ ուղերձը, շնորհաւորեց և իւր կողմից՝ «Նոր-Դար»-ի
տասնամեակը և յայտնեց, որ այդ առթիւ նուիրաբերում է
պ. Խմբագրապետին իւր բոլոր աշխատութիւնները:

Պ. Ստ. Կանայեանը ներկայանալով «Արձագանք»-ի խմբ-
ագրութեան կողմից՝ շնորհաւորեց «Նոր-Դարի տասնամեա-
կը և խօսեց այդ առթիւ:

Նուէրները ներկայացնելուց և նուիրաբերների ուղերձ-
ները կարգալուց յետ՝ կարգացուեցան նա և այն շնորհաւո-
րական թղթերը, որոնք հեռու տեղերից էին զրկուած. ինչ-
պէս օրինակ, Ամենապատիւ Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մու-
րատեանի շնորհաւորութեան թուղթը, Շամախու առաջնորդ
գեր. Մեսրովբ արքեպիսկոպոս Սմբատեանի օրհնութեան

զիրը. պարոնայք Ժամհարեան եղբարց Մոսկուայից զրկած
կարի համակրական մի նամակը, որով նրանք խոստանում էին
«Նոր-Դար»-ին իւրաքանչիւր տարի մշտական նպաստ 300-ա-
կան ռուբլի: Այս նամակի ընթերցումը ընդունուեցաւ եռան-
դուն ծափահարութեամբ և խիղջն էլ հանդիսի նախագա-
հի և կարգադրիչ Մասնաժողովի ստորագրութեամբ շնորհա-
կալութեան հեռագիր զրկուեցաւ պարոնայք Ժամհարեան
եղբարց:

Այնուհետեւ Ժամանակի սղութեան պատճառաւ յանու-
անէ յիշատակուեցան Բոսթոնի ուսանողական ակումբից,
«Նոր-Դար»-ի բացակայ աշխատակիցներից, Շուշու, Ախալ-
ցխայի, Մոզդուկի, Գանձակի, Նուխու, Փոթիի, Պետտիգորսկի,
Սեփաղաբի և այլ տեղերի հասարակութիւններից ստացած
ուղերձները, նոյնպէս և բազմաթիւ մասնաւոր անձինքներից
զրկուած շնորհաւորական գրութիւններն:

Երրորդ ժամին, երբ արդէն հանդէսը վերջացաւ, նա-
խագահի հրաւերով ամենքը իրենց տեղերը բռնեցին: Ճաշը
սկսուեցաւ: Տեսարանը խորհրդաւոր էր:— Սեղանը կառավա-
րում էր Ռուսահայոց մամուլի պատկառելի նահապետ համ-
բարձում Էնֆիաջեանը, նա, որ իւր ուսերի վրայ տարել էր
«Կռունկ հայոց աշխարհին» և «Մեղու հայաստանի» հրա-
տարակութեանց ամբողջ ծանրութիւնը, որ Ներսէս Ե-ի օ-
րից եռանդուն մասնակցութիւն էր ունեցել ազգային գործերի
մէջ: 70-ամեայ պատկառելի գործչի մօտ նստած էր Սպան-
դարեանը, որ Նոր հոգի ու շունչ տուաւ մեր հրապարակա-
խօսութեանը, ստեղծեց «Նոր-Դար»-ը և մի ահագին ու զօ-
րեղ դպրոց— անձնուիրաբար գործող ազգային յառաջադիմու-
թեան համար:

Աղաբէկեանի, Նաղարեանի, Նալբանդեանի օրերի գործի-
չը կառավարում էր այն հանգէսը, որ տրւում էր երիտա-
սարդ «Նոր-Դար»-ի խմբագրապետի պատուին:

Պ. Էնֆիաջեանը ոտքի կանգնած անդրանիկ բաժակն
առաջարկեց Նորին Մեծութեան Թագաւոր Կայսեր կենացը:
Հասարակութիւնը ոտքի կանգնած անընդհատ ուռալով օղը

թնդացրեց և երաժշտութիւնը նուազեց ուսական հիմքը։ Ապա նախագահն առաջարկեց Նորին Ս. Օծութեան Վեհափառ Կաթողիկոսի կենացն։ Բաժակը դատարկուեցաւ յոտրնկայս, ոգեշունչ «կեցցէների» ազաղակով։ Ապա խմուեցան Կովկասի պ. Կառավարչապետի և նրա օգնականի կենացները։

Այնուհետեւ նախագահը պ. Սպանդար Սպանդարեանի կենացն առաջարկեց։ Սեղանապետ-Նախագահի խօսքերը ընդհատուեցան ոգևորուած ազաղակներով. «կեցցէ՛ Սպանդարեան», «կեցցէ՛ «նոր-Դար» բացազանջութիւնները օդը թընդացրին։

«Կեցցէ՛ները» շարունակուում և դղրդեցնում էին դահլիճը, նախագահի զանգակի ձայնը չէր լսուում։ Բայց Հէնց որ պ. Սպանդարեանը բարձրացաւ խօսելու, խոր լռութիւն տիրեց։— Ատենախօսը խօսեց պարզ և անպաճոյճ, առանց պափփոյ, խօսեց կարճ, ամփոփ և համողիչ եղանակաւ։ Ծառի նիւթն առաւ իւր դաւանանքը, իւր ուղղութեան էութիւնը, իւր իդէալները։ Բացադրեց թէ՛ ի՞նչպէս է ըմբռնում ինքը Հասարակական գործչի կոչումն ու նշանակութիւնը. թէ ի՞նչ ծրագրով է կամենում առաջ տանել ազգի զարգացման, ինքնաձանաչութեան և ճշմարիտ յառաջադիմութեան գործը և թէ վերջապէս ի՞նչ սնունդ է կամենում որ մատակարարուի ազգին՝ նրա մատաղ Հասակը կազդուրելու և նրան երիտասարդական արբունքին ու առնական քաջառողջութեան հասցնելու համար։

Ատենախօսի ճառի տպաւորութիւնը հրաշալի էր։ Հասարակութիւնը իւր հիացման զգացմունքն արտայայտեց ոգևորուած և անվերջ կեցցէներով։

Պ. Սպանդարեանի ճառից յետ սկսուեցաւ Հեռագրների ընթերցումը։ 250-ից աւելի Հեռագրներ էին ստացուել ամեն հայաբնակ կենդրոններից և անկիւններից։ Էջմիածնից՝ Սինօղի անդամներ, եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, սարկաւազներ, ճեմարանի աշակերտներ. Շամախու թեմական առաջնորդը. Ղարաբաղի թեմի առաջնորդը, Ատրպատականի թեմի առաջնորդը, Երեւանի թեմի փոխանորդը, Նու-

խու, Ալէքսանդրապօլի և Կարսի յաջորդները, մամուլի ներկայացուցիչներ, տեսուչներ, ուսուցչական խմբեր, հոգաբարձութիւններ, քահանայական միաբանութիւններ, վաճառականներ, արհեստաւորներ, համքարների աւագներ, բանւորներ, զործակատարներ, մասնաւոր մարդիկ և այլն ևլն. աւապարել էին Հեռագրով իրենց ուրախութիւններն ու բարեմաղթութիւնները միախառնելու, հանդիսին մասնակցող Հասարակութեան ուրախութեան և մաղթանքների հետ։

Հեռագրներից մի քանիսը միայն կարդացուեցան ամբողջութեամբ, ինչպէս են՝ Սինօղի անդամների, Խորէն ծ. վ. Ստեփանէի, Սմբատ Շահազիզի, «Արաքս»-ի խմբագիր Սիմէօն Գուլամիրեանցի, «Գրական և Պատմական հանդիսի» խմբագիր Մկրտիչ Բարխուդարեանի, «Պրիազովսկի Կրայ» թերթի խմբագրութեան, Բազուի «Մարդ. Ընկերութեան» նախագահ Դօլուխանեանի, Բազուի Հասարակութեան, Բազուի առեւտրական դասակարգի, Նոր-Նախիջևանի կանանց, Գանձակի կանանց, դպրոցական և աղգային զանազան Հաստատութեանց և այլն ևլն Հեռագրները։ Իսկ բոլոր մնացեալներն միայն յանուանէ յիշատակուեցան։

Հեռագրների ընթերցմանը Հասարակութիւնը ձայնակցում էր ծափահարութեամբ և կեցցէներով։

Ապա նախագահը առաջարկեց Թիֆլիսի հայ Հասարակութեան, ներկայ եղող կանանց, օտար քաղաքներից եկած պատգամաւորների, հայ մամուլի և նրա ներկայացուցիչների և հայ դպրոցների բարգաւաճման կենացները։

Ճաշի միջոցին ստացուեցաւ Էջմիածնից ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԽՈՒԹԵԱՆ՝ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՅԱՓԱՌ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ օրհնութեան Հեռագիրը։ Այդ Հեռագրի ընթերցումը հանդիսականների ոգևորութիւնը կրկնապատկեց. անվերջ, հոգեշունչ «կեցցէներից» դահլիճը դղրդում էր։ Պ. Սպանդարեանը ոտքի կանգնելով առաջարկեց կրկին անգամ խմել Նորին Սուրբ Օծութեան թանկագին կենացը՝ ասելով թէ՛ «Նորին Վեհափառութեան այս հայրական օրհնութիւնը մեր հանդիսի զերագոյն շուքն ու պսակն է կազմում և

Հետևապէս կրկնապատկում է ընդհանուր ուրախութիւնը:
Նորից հանդիսականները յոտնկայս Վեհափառ Հայրապետի կենացը խմեցին և «կեցցէ՛ հայրիկ» բացազանչութիւնները դահլիճը թնդացրին:

Ճաշի միջոցին վրաց գերասանական խմբի կողմից ստացուեցաւ մի ափսէ, մէջը մի բաժակ գինի, աղ և հաց, որով նրանք ըստ նախնի սովորութեան շնորհաւորում էին պ. Սպանդարեանին՝ տեղի ունեցող հանդէսը և խմում նրա կենացը: Այս առթիւ պ. Խմբագրապետը առաջարկեց խմել յիշեալ խմբի և մանաւանդ հայոց եղբայրակից ու բաղդակից Վրաց ազգի կենացը, մի.բանի խօսքով յիշելով նրանց դրերից 'ի վեր՝ հայ ազգի Հեռ ունեցած եղբայրական ու զրացիական յարաբերութիւնները և բարեմաղթելով նրանց իրենց եղբայրակից հայերի Հեռ համահաւասար զարգացում և յառաջագիմութիւն:

Իրանից յետ նախագահն առաջարկեց հայ կանանց, հայ բարեգործների, հեռագրով և ուղերձով շնորհաւորողների, «Նոր-Դար»-ի աշխատակիցների, հանդիսի կարգադրիչների և 'ի լրումն ամենայնի էջմիածնի հաստատութեան և հայ հոգեւորականութեան կենացները:

Այնուհետև շատերը սկսան խօսել և երաժշտութիւնը աջակցում էր ընդհանուր ուրախութեանը:

'ի վերջոյ պ. Սպանդարեանը յայտնեց թէ՛ «մեր ուրախութիւնը այսօր կրկնապատկում է մանաւանդ այն պատճառով, որ այսօր իսկ հայոց եկեղեցին գոհաբանական մաղթանք կատարեց Նորին Մեծութեան Թագաւոր Կայսեր Հիւանդութիւնից ազատուելուն համար և առաջարկեց Նորին Օգոստափառ Մեծութեան երկար կեանք մաղթել:

«Ուռն, ուռն, ուռն», գոչեց հասարակութիւնը յօտընկայս և ոգեւորուած բացազանչութիւններին ձայնակցեց երաժշտութիւնը Ռուսական Հիմնով:

Հացկերոյթն սկզբից մինչև վերջը մարմնացած ոգեւորութիւն էր ներկայացնում: Թէև կանխապէս տնօրինուած էր կարգադրիչների կողմից որ մասնաւոր ճառեր չխօսուին և կե-

նացներ չ'առաջարկուին, այսուամենայնիւ հասարակութեան ոգեւորութիւնը անկարելի եղաւ զսպել: Ոգեւորուած խօսեց մեր բանաստեղծ Բարսեղարեանը և թոյլատուութիւն խնդրեց այս հանդիսի առթիւ զրած իւր մի բանաստեղծութիւնը կարդալու, որը և կարդաց: Բանաստեղծութեան նիւթը «բարոյական մամուլն» էր:— «Ես այս նիւթը ընտրեցի, ասաց պատկառելի բանաստեղծը, որովհետև «Նոր-Դար»-ը ներկայացուցիչ է բարոյականացնող մամուլին»:

Ոգեւորուած խօսեց նա և «Արձագանք»-ի աշխատակից պ. Նիկ. Քարամեանը՝ քսան տարի շարունակ համոզմունքի համար աղնիւ մարտնչողի (Սպանդարեանի) և հայ մամուլի նահապետի (Էնֆիաջեանի)՝ մասին: «Թէ որքան ծանր է մեր ժամանակում համոզմունք ունենալ, ասաց նա 'ի միջի այլոց, և այդ համոզմունքով գործել ու կռուել հոսանքի դէմ, այդ կարող է ըմբռնել միայն նա, ով որ ծանօթ է մեր մամուլի արդի: Դրութեանն ու պայմաններին, ով որ զաղափարի համար կռուել է մեր այլասեռուած կեանքի մթնոլորտում: Այդ արել է պ. Սպանդարեանը: Քսան տարի շարունակ նա քաջաբար և հաստատուն համոզմունքով պատերազմել է զաղափարի համար. այս պատճառաւ այդ տեսակ գործչի ոչ թէ տասնամեակները՝ այլ իւրաքանչիւր տարին պէտք է տօնել: Ուրեմն ցանկանանք Սպանդարեանին յաջողութիւն, երկար կեանք, իսկ «Նոր-Դար»-ին՝ անմահութիւն»:

Այնուհետև խօսեցին՝ Յարոն, հայր Արսէն Բագրատունին, Բագուի պատգամաւոր պ. Յ. Այվազեանը, պ. Մ. Սալամբէկեանը, տիկ. Ո. Տէր-Յովհաննիսեանը և ուրիշները:

Վերջում հասարակութիւնը խմեց հանդիսի նախագահ համբարձում Էնֆիաջեանի կենացը, որ գեղեցիկ կերպով կառավարեց հացկերոյթն:

Հանդէսը վերջացաւ: Պ. Սպանդարեանը շնորհակալութիւն յայտնելով դուրս եկաւ դահլիճից թէ չէ, ոգեւորուած հասարակութիւնը անվերջ կեցցէ՛նրով բարձրացրեց Նրան ձեռքերի վրայ և այնպէս ցած իջեցրեց ժողովարանի սան-

դուխքներին: Ժողովարանի մուտքի առաջ և բոլոր փողոցում հաւաքուած ու խոնուած էր ահադին բազմութիւն, որ կեցցէ՛ներով ողջունում էր օրուայ հերոսին: Սպանդարեանին, իւր կամքի հակառակ, երիտասարդները ձեռքերի վրայ բռնած տարան մինչև կառքը և նստեցրին էնֆիաջեանի կողքին: Անվերջ կեցցէ՛ների ուղեկցութեամբ պ. Խմբագրապետի կառքը սլացաւ դէպի իւր բնակարանը:

Այստեղ էլ խուռն բազմութիւնը նրան ճանապարհ չէր առնէր. «կեցցէ՛ Սպանդարեան», կեցցէ՛ «Նոր-Դար» բացադանջութիւններով լցուած էր մթնոլորտը: Խմբագրատան բակը և սանդուխքները լի էր բազմութեամբ, որը անընդհատ «կեցցէ՛» էր գոչում: Այն ինչ Սպանդարեանը խուռն և ողևորուած ժողովուրդեան շերտերը մի կերպ ճեղքելով՝ իւր բնակարանն էր քաշուել, դրսում դեռ երկար լսում էին «կեցցէ՛ Սպանդարեան, կեցցէ՛ «Նոր-Դար» բացադանջութիւնները...»:

Այսպէս վերջացաւ յունուար 30-ի հանդիսաւոր հացկերոյթն, որ շատերի մտքումն անմոռանալի յիշատակ պիտի թողէ և որը ես շատ համառօտ և հասարակ կերպով նկարագրեցի, մանրամասնութիւններից զրեթէ ոչինչ չյիշելով:

Չմոռանամ ասելու որ մինչև գիշերուայ ժամ 12-ը հեռագրները շարունակ ստացւում էին:

3. Ս.

Թիֆլիս, 2 փետրուարի 1894 թ.

Աւելորդ չեմ համարում ուղարկել Ձեզ նա և հետեւալ ցուցակները.

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 30-Ի ԺԱՇԿԵՐՈՅԹԻ ԽՈՐՏԿԱՑՈՒՅԱԿԸ

ա. Նախաճաշ	Գործելու ասպարէզ:
բ. Պարտիզական արդանակ	Հակառակ հոտանք.
գ. Կարկանդակներ	Խոնդրոտներ:
դ. Մայօնէզ թառածի ձկան	Բնորոշեան պայտար.
ե. Թիկնամիս «Նապօլէօն» }	Ուղղութեան յաղթանակ.
Գետնասուռնիով }	

զ. Որձատ և վայրի թռչուններ Վասպուրականի Սրճի-
է. Պլոմբեր սերազանդ Ուրախութեան հանդէս.
բ. Միրզ Հալաութեան.
թ. Թէյ և սուրճ Դարչեալ գործ:

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-Ի ՍՏԱՑԱԾ ՈՒՂԵՐՉՆԵՐԸ

1. Ուղերձ Թիֆլիսի հայ հասարակութեան կողմից բազմութիւ ստորագրութեամբ. ուղերձի ճակատին երկու շքադրամ է նկարած որոնց մէջ պ. Մ. Սալամբէզեանը ճարտարութեամբ ամփոփել է «Նոր-Դար»-ի ամբողջ պատմութիւնը: Ուղերձը դրուած է մեծ և փառաւոր շրջանակի մէջ: Կարդաց պ. Փիրումեան:

2. Թիֆլիսի քահանաներից՝ «Հայ եկեղեցւոյ անշնորհ ղեկավարին Սպանդարեանին»: «Նոր-Դար» զեղանկար խօսքի վերելից պսակապատ խաչ է դրուած, երկու կողմը հրեշտակներ են կանգնած՝ մէկի ձեռքին ջահ, միւսի ձեռքին զրիչ: Ամբողջ նկարը խաչի, զրիչի և լոյսի զաղափարական միաւորութիւնն է ներկայացնում: Ուղերձի ընթերցումից առաջ, որ կատարեց արժ. Աշոտ քահ. Թեմուրազեան, արժ. Գալուստ քահ. Տէր-Բարսեղեանը քահանաների կողմից ողջոյնի, շնորհաւորութեան և օրհնութեան խօսք խօսեց:

3. Թիֆլիսի վարժուհիներից և ուսուցիչներից ուղերձ՝ զեղեցիկ վիճակայով, դրուած շքեղ կազմի մէջ: Կարդաց պ. Մ. Դանադեօզ:

4. Թիֆլիսի կանանցից նկարէն ուղերձ ոսկի տպագրութեամբ, ամփոփած դարձեալ շքեղ կազմի մէջ, որի երեսը մոյզ կարմիր թաւշից է: Կարդաց օր. Գասպարեանց.

5. Թիֆլիսի հայ երկրաչափներից, դրուած է հաստ, ծաղկանկար թղթի վրայ. կարդաց պ. Ասլանեանց.

6. Թիֆլիսի հայ գործակատարներից՝ դարձեալ շքեղ կազմի մէջ. կարդաց պ. Աւայեան.

7. «Նոր-Դար»-ի գրաշարներից. «Նոր-Դար» թերթի փոքրիկ օրինակն, հաստ թղթի վրայ. առաջնորդողի տեղ դրուած է ուղերձը՝ ներքեւ ստորագրութիւններ: Կարդաց պ. Մատթէոսեան:

8. Թիֆլիսաբնակ Ախալցխացի երիտասարդներից ուղերձ՝ գեղեցիկ, նկարէն թղթի վրայ: Կարդաց պ. Յ. Մալխասեան:

9. Բագուից՝ հայ կանանցից:

10. Բագուից՝ հայ օրիորդներից:

11. Բագուից՝ հայ երիտասարդներից՝ փառաւոր կազմի մէջ. կազմի երեսին արծաթի վրայ փորագրուած են «Նոր-Դար»-ի 1893 թ. դեկտ. 20-ի համարը, Մասիսները, էջմիածինը և Արաքսը:

12. Նոր-Նախիջևանի կանանցից՝ կաշեայ կազմի մէջ.

13. Նոր-Նախիջևանի հասարակութիւնից՝ շքեղ կազմի մէջ, երեսին արծաթեայ պսակ, մէջը արծաթից շէնւած սիրտ. ներկայացրեց և խօսեց Պերճ Պռօշեանը:

14. Մոսկուայի կանանցից՝ փառաւոր կազմ՝ սպիտակ, ազնիւ կաշուից, ոսկեզօծուած, պատրաստած շատ նուրբ ճաշակով:

15. Մոսկուայի հասարակութիւնից, ստացուած է ուղերձի պատճէնը. նկարը դեռ չի պատրաստուած:

16. Սընախից՝ ոտանաւոր ուղերձ գեղեցիկ շրջանակի մէջ. ճակատին խմբագրի լուսանկար պատկերը:

17. Շուշուց՝ համակրող անկիւնների և պարոնների կողմից:

18. Ախալցխայի հասարակութեան կողմից:

19. Ալէքսանդրապօլի օրիորդների կողմից:

20. Բոսթոնի (Ամերիկա) հայ ուսանողական ակմբից:

21. Գանձակի ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու դպրոցի ուսուցչական խմբից:

22. Փոթիից:

23. Պետաիզորսկի երկ. դպ. ուսուցչական խմբից:

24. Բագուի հայ գործակատարներից:

25. Նուխու հայ հասարակութիւնից:

26. Սեփաղաքի հայ երիտասարդներից:

27. Նոր-Բայազէզի հասարակութիւնից:

28. Գէորգ Զմէկեանից:

29. Տախտա-Բազարի հայ պանդուխտներից:

30. Քութայիսի համակրողներից:

31. Սեանայ վանքի միաբանութիւնից:

32. Զխար զիւղից՝ Եղիշէ քահ, Գափամաճեանից:

ՇՆՈՐՀԱԽՈՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

1. Ամենպատիւ Մելքիսեդէկ եպիսկոպ. Մուրատեան՝ Կ. Պօլսից.

2. Գերապատիւ Մեսրոփէ արքեպիս. Սմբատեան՝ Բագուից (առաջնորդ Շամախու թեմի):

3. Մեծապատիւ Ժամհարեան եղբ. Մոսկուայից:

4. Կովկասի հայոց Բարեգործ. Ընկեր. Նուխու Տեղակ. Վարչութիւնից:

5. Խաչատուր քահ. Փանեան, Ասխաբադից:

6. Թաղէոս արեղայ Առիւծեան՝ Կարմիր-Վանքից:

7. Գ. Թառումեան՝ Պետաիզորսկից:

8. Ղարախանեան՝ Կ. Պօլսից:

9. Սարգիս Փիլոյեան՝ Նոր-Բայազէզից:

10. Ս. Ապրեսեան՝ Թաթլուից:

11. Կ. Մինասեան և Ա. Տէր-Ալէքսանեան՝ Ելենգորֆից:

12. Կոստ. Կ. Մ. Շահնազարեան՝ Լեւքից:

13. Մ. Աբեղեան՝ Ենայից (Գերմանիա):

14. Ա. Յ. Այվազեան՝ Պօլսից:

15. Արշակ Տէր-Միքէլեան՝ Էջմիածնից:

16. Յ. Շահազեան՝ Նուխուց:

17. Մ. Քոջախեան՝ Ախալցխայից:

18. Ս. Մ. Աղամիրեան՝ Կուլմբիգից:

19. Արշակունի՝ Եւլախից:

20. Յ. Մանկասարեան՝ Բազուից:
21. Ա. քաչ. Ղազարեան, Ս. Յարութիւնեան, Յ. Յակոբեան՝ Ախալցխայից:
22. Գ. Դիլբանչեան՝ Կուշովկայից:
23. Ա. Բախչինեան՝ Ախալքալաքից:
24. Մ. Զախարբէգեան՝ Կուսապատից:
25. Յ. Բաբախանեան՝ Ղամարլուից:
26. Յ. աւ. քաչ. Տէր-Գալստեան՝ Ախալքալաքից:
27. Գ. Թումանեան՝ Գանձակից:
28. Ալ. Ղալամեան՝ Շուշուից:
29. Ա. Աբովեան, Բ. Տիտանեան՝ Ժիտոմիրից:
30. Մ. Աթանասեան՝ Երևանից:
31. Յ. Տէր-Գալստեան՝ Զանգեզուրից:
32. Վ. Տէր-Անտօնեան՝ Արդաշանից:
33. Ղ. քաչ. Տէր-Ասատուածատեան՝ Բազուից:
34. Ա. Պարզեան՝ Հին-Նախիջևանից:
35. Լ. Տէր-Նիկողայոսեան՝ Բազուից:
36. Ասատուր Ռստիկեան՝ Քիչքուրդից (Ամերիկա):
37. Ս. Տէր-Աբրահամեան՝ ոտանաւոր:
38. Ա. Ս. Թումալախեան՝ Թէոդոսիայից:
39. Ա. Յ. Զալաբեան՝ Ղունիբից:
40. Յ. Սերերբակեան՝ Անանուր գիւղի Հայոց դպ. խրնամակալուհեաց կողմից:
41. Հովել՝ Քուլթայից:
42. Զմրդանդ, Օրթուբուղ և Զիմադա գիւղերի Համայնքի կողմից:
43. Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութ. Յիւն. վալի տեղ. վարչութիւնից:

Ը Ն Ժ Ա Ն Ե Ր

1. Թիֆլիսի քաջանաներից արծաթակազմ Աւետարան՝ երեսին խաչեալ Քրիստոս՝ ոսկեզօծ:
2. Թիֆլիսի կանանցից՝ արծաթեայ շքեղ պսակ, որի մէջ ամփոփած է խմբագրի լուսանկար կենդանադիրը. մականգրութիւնն է. «Սպանդար Սպանդարեանին՝ Հայրենիքի անշուշտ զաւակին Թիֆլիսի հայ կանայք»:
3. Թիֆլիսի վարժուհիներից և ուսուցիչներից ոսկի փառաւոր զրիչ՝ «Սպանդար Սպանդարեանին Թիֆլիսի Հայ վարժուհիները և ուսուցիչները» մականգրութեամբ:
4. Թիֆլիսի Հայ երիտասարդներից, խմբագրի մեծագիր պատկերը գեղեցիկ շրջանակի մէջ:
5. Թիֆլիսի Հայ գործակատարներից դափնեայ պսակ՝ վրան ոսկի սիրուն զրիչ պսակի ժապաւենի մի թելին մականգրած է ոսկի տառերով. «Նոր-Դար» լրագրի տասնամեակի առթիւ Թիֆլիսի Հայ գործակատարներից, միւս թելի վրայ, «Սպանդար Սպանդարեանի զրական գործունէութեան քսանամեակի առթիւ Թիֆլիսի Հայ գործակատարներից»:
6. Հանդիսի կարգադրիչներից խմբագիր-Հրապարակախօսի մեծագիր լուսանկար կենդանադիրը շքեղ շրջանակի մէջ:
7. «Նոր-Դար»-ի աշխատակիցներից խմբագրի և աշխատակիցների խմբական մեծագիր լուսանկարը:
8. Պերճ Պռօշեանից՝ իւր աշխատութիւնները կազմած:
9. Բազուի Հայ գործակատարներից մեծ ալբոմ՝ խմբագրի պատկերով ալբոմի երեսին արծաթի վրայ մականգրած է. «Սպանդար Սպանդարեանին Բազուի Հայ գործակատարներից»:
10. Թիֆլիսի ոսկերիչների գլխաւոր՝ պ. Սերովեանից արծաթեայ տուփ:
11. Ղարսի Հասարակութիւնից՝ ոսկի զրիչ թաւշեայ բարձի վրայ «Սպանդար Սպանդարեանին Ղարսից» մականգրութեամբ:

12. Շուշու օրիորդներից քնարահար Դաւիթ մարգարէի ձեռագործ մեծագիր պատկերը՝ գեղեցիկ շրջանակի մէջ. մակագրութիւնն է «Բազմաշխատ Սպանդար Սպանդարեանին Շուշու օրիորդներից»:

13. Շուշուց մի տիկնոջից՝ արծաթեայ բաժակ ոսկեզօծած:

14. Շուշուց պ. Կարապետ Գրիգորեանից ոսկի գրիչ:

15. Ալէքսանդրապօլի օրիորդներից Հայաստանի ձեռագործ քարտէզը խորհրդաւոր նկարներով շքեղ շրջանակի մէջ, մակագրուած է. «Մեծ Հրապարակախօս Սպանդար Սպանդարեանին»: Ձեռագործ քարտէզը պարտաւոր է օր. Արաքսիա Լեոնեանց:

16. Բագուից պ. Յակ. Մանկասարեանից ոսկի գրիչ:

17. Նոր-Նախիջևանի Հայ կանանցից փառաւոր արծաթեայ պսակ. պսակի ներքեւ փորագրած է. — «Նոր-Դար» 1883—1893, միւս կողմը՝ «Սպանդար Սպանդարեան 1873—1893». այդ երկու մակագրութիւնների մէջ տեղը՝ «կեցցէ», իսկ ստորեւ՝ «Նոր-Նախիջևանի Հայ կանանցից»:

18. Մի շքեղ ալ'բօմ, արծաթազարդ՝ պ. Մուրացանից:

19. Գեղեցիկ դործուածքներ մետաքսից՝ բարձր և այլն:

20. Մի թանկագին գորգ՝ պարսկական, պ. Թ. Տէր-Միքայէլեանից:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ր Ն Ե Ր

Ստացուած են 250-ից աւելի Հեռագրներ, որոնցից մի քանիսը միայն կարողացայ ուղարկել Ձեզ: Մնացած Հեռագրներն էլ լրագրի մէջ կկարդաք:

Ս. ԷԶՄԻԱՄՆԻՑ. — «Նոր-Դար»-ի փառաւոր դործունէութեան տասնամեակը մեզ վրայ քաղցր պարտք է դնում Հնոր-Հաւորելու Ձեզ՝ թերթի ղեկավարիդ, և ազօթելու Աստծուն, որ երջանիկ լինիք և աջողութիւն ունենաք շարունակելու ըստ առաջնոյն Ձեր եռանդուն դործունէութիւնը ի պաշտ-

պանութիւն չ'այ ազգի և եկեղեցու գերագոյն շահերի: Թող մեր եկեղեցու նշանաւոր Հայրերի օրհնութիւնը Ձեզ, Ձեր աշխատակիցների, ընթերցողների և բոլոր Ձեզ յարգողների վրայ լինի: Քաջացէք Աստուծոյ օգնութեամբ, առաջ գնացէք և շարունակեցէք Հայ ժողովրդի մէջ յարուցանել սուրբ զգացումներ առ աղոյն և առ պաշտելի եկեղեցին: Ուր ճշմարտութիւնն է, այնտեղ է և Աստուած, այնտեղ է և Խաչի յաղթանակը, Խաչի, որ օգնական է բոլոր Հաւատացեալներին:

Եպիսկոպոսներ՝ Աղափրեան.

Խո-րալիւրեան.

Վարդապետներ՝ Սախ-նեան.

Համադասապեան:

Ս. ԷԶՄԻԱՄՆԻՑ. — «Նոր-Դար»-ի տասնամեակի առթիւ ի սրտէ մաղթում եմ երկարակեցութիւն ազգային առաջադիմութեան և Հայկական եկեղեցու սկզբունքների պաշտպանին:

Վահան Վարդապետ (Սինօդի անդամ).

ԷԶՄԻԱՄՆԻՑ վերոյիշեալ Հեռագրների բովանդակութեամբ Հեռագրներ են ստացուած Գեր. Տէր-Գասպարեան, Գառնակերեան, Դաւթեան սրբազաններից, բարձր. Խ. Տ. Վ. Ստեփանէից, Ամատունի, Տէր-Ստեփաննոսեան, Բաղդասարեան, Տէր-Սարգսեան, Վարդանեան, Վարդապետեան վարդապետներից և շնորհուն. Յուսիկ, Ղևոնդ, Սողոմոն, Տիգրան սարկաւազներից:

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — Երկար կեանք ճշմարտութեան և լուսաւորութեան հզօր պաշտպանին. նախադժերի և զիտաւորութիւնների իրագործումն ազնիւ մարտնչողին:

Ճէմարանի տանէր.

ԹԱԻՐԻՉԻՑ. — Թաւրիցի Հայ Հասարակութիւնը շնորհաւորելով Սպանդարի քսանամեայ զրական գործունէութիւնը՝ ի սրտէ ցանկանում է, որ նա Հայ Հրապարակասօսութեան մասաւոր հորիզոնի վրայ երկար փայլի:

Սոսիալ Էպիսկոպոս.

ՄՈՍԿՈՒՍԻՑԻՑ. — Հանդիսի առթիւ քաղցր պարտականութիւն եմ համարում շնորհաւորել «Նոր-Դար»-ին և խմբագիր Սպանդարեանին, որոնք բարոյական պարտականութեան գիտակցութեամբ և հեռու անձնական նկատումներէն՝ նուիրուել են մայրենի լեզուին և հանրական շահերին: Ես սրտանց միանում եմ ներկայ Հանդիսին. ցանկանում եմ Հայրենիքի բարոյական վերածնութեան ասպարիզում կատարեալ յաջողութիւն:

Մէքայ Շահապէ.

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — Սպանդարեանին շնորհաւորում եմ իւր հրապարակասօսական գործունէութեան քսանամեակի այս հանդիսաւոր օրը և «Նոր-Դար»-ի տասնամեակը: Յանկանում եմ բարգաւաճում «Նոր-Դար»-ի, որ եւրոպական քաղաքակրթութեան թարգման հանդիսանալով, հաւատարիմ է մընում այն սկզբունքներին, որ աւանդել է մեզ մեր պատմութիւնը:

Մէքայ Բարիստարեան

(Խմբագիր «Հանդէս գրական և պատմական»-ի):

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — «Նոր-Դար»-ի տասնամեակի օրը հասաւ: Ի սրտէ շնորհաւորում եմ Ձեզ, որ տասը տարուան ընթացքում փշոտ, նեղ շաւղով քաջամարտի տարել էք «Նոր-Դար»-ի դրօշակը: Ոչ թէ ժամանակակիցները, այլ պատմութիւնը կգնահատէ Ձեզ ըստ արժանւոյն:

Մինաս Բէրբէրեան.

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՉԵԻՍԻՑ. — Ինչպէս գիշերին յաջորդում է ցերեկ, ինչպէս դաժան ձմեռից յետոյ ծաղկում է գարուն,

այնպէս էլ անցնում է Հայ ազգին տիրապետող խաւարը և բացւում է լոյսը: Կարթնանան մարդիկ՝ դէպի մտաւոր վերածնութիւնը տանող առաջնորդների դրօշակը կրելու: Փշոտ է Հայ դործչի ուղին. դառն է նրա ասպարէզը. սակայն քաղցր և վեհ են պտուղները: Կեցցէ՛ անխոնջ դործիչը. կեցցէ՛ ազնիւ խօսքի և ճշմարտութեան անվեհեր զինուորը: Օ՛ն յառաջ, Իսրայել: Ողջո՛յն «Նոր-Դար»-ի տասնամեակին. ողջո՛յն փառաւոր դործչի քսանամեակի առիթով:

Երանոսի Շահապէ.

Նոր-Նախիջևանի Հայ կանայք:

ԱԼԷԿՍԱՆԴՐՈՒՅ. — Ձեր հրապարակասօսութեան օգտաւէտ գործունէութեան տասնամեակի առթիւ շնորհաւորում ենք Ձեր փառաւոր յաջողութիւնը. ցանկանալով առաջիկայում ևս կատարեալ յաջողութիւն Ձեր վաստակներին և ձգտումներին յօգուտ Հայկազանց լուսաւորութեան:

Կիւրէյ Վարդ. Սրապեան՝ Երևանի առաջնորդ. փոխ.

Աշոտ Վարդ. Շախեան՝ Ալեքսանդրապոլի յաջորդ:

ԵՐԵՒԱՆԻՑ. — Բարձր գնահատելով Ձեր հրապարակասօսական անխոնջ գործունէութիւնը և Ձեր մշտական պատաստականութիւնը՝ սեպհական շահերը հասարակական բարօրութեան օգտին զոհելու, ընկերական սեղանի շուրջը պատած Ձեզ համակրողներս ցանկանում ենք Ձեզ ոյժ, եռանդ, տոկունութիւն, շարունակելու սրբազան գործը Ձեր նախագծած ճանապարհով:

Սեդրակ Մանդինեան (Տեսուչ Եր. Թեմ. Դպ.):

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ. — Սրտանց միանում եմ այսօրուայ հանդիսին, որ կատարւում է Ձեր բեղմնաւոր զրական գործունէութեան առթիւ: Յանկանում եմ Ձեզ երկար կեանք և առաջիկայում ևս յաջողութիւն Ձեր գործունէութեան:

Սրապեան Մոսրատ.

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ.— Մեր սրտին մօտ հանգիսին ներկայանալու հնարաւորութիւնը չունինալով, սրտադին շնորհաւորանքներ ենք յղում «Նոր-Դար»-ի տաղանդաւոր խմբագրին: Խորապէս զգացուած ենք. անկարող ենք հեռադրաւորով մեր հոգու ցնծութիւնն արտայայտել:

Երեւան, 1917 թ.

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ.— Կեցցէ՛ հայ ընտանիքի սրբութեան պաշտպան անխոնջ հրապարակախօսը:

Մի հայ ընտանիք.

ԳԱՆՁԱԿԻՑ.— Ինչպէս երբեք բեւեռային աստղը ծովագնացներին, այնպէս էլ «Նոր-Դար»-ը մեզ՝ երիտասարդութեան համար կայ որպէս ճշմարիտ ուղեցոյց, որ տանում է դէպի ազգային ինքնագիտակցութիւն և հասունութիւն: Բնական ճանապարհը, որ նախագծել է «Նոր-Դար»-ը, բարօրութեան է առաջնորդում մեզ: Կեցցէ՛ «Նոր-Դար» ընդ ամն յամայր. կեցցէ՛ նրա մեծատաղանդ խմբագիր Սպանդարեան:

Բաղնաշէն-Կոորագրութիւններ.

ՇԱՄՍԽՈՒՑ.— Հայ հոգեւորականութիւնն իւր հօտի հետ քաղցր պարտականութիւն է համարում իւր սրտանց շնորհաւորութիւններն յայտնել «Նոր-Դար»-ի տասնամեակի առթիւ, որ ազգին բարու, ճշմարտի և սիրոյ ճանապարհով փշտ դէպի առաջադիմութիւն է տանում:

Սոփրագրութիւն Կահանաների:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0247715

